

Olje- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep.
0033 OSLO

Høringsuttalelse – Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs, og forslag til endringer i havenergilova og havenergilovforskrifta.

Innledning

Viser til høringsbrev ref. 21/1223. Olje- og Gassklynge Helgeland er glad for at utvikling av regelverk og rammer for norsk havvind skrider fram og takker for invitasjonen til å komme med innspill.

Vi vil benytte anledningen til komme med et felles innspill fra **Olje- og Gassklynge Helgeland, ACT Cluster, Energi i Nord, Mo Industripark, NHO Nordland, LO Nordland og Helgelandsrådet.**

Vi vil først sette høringen inn i en bredere kontekst hva angår åpning av områder for havvind. Etterspørselen etter fornybar energi uten for store naturkonflikter øker, og havvind imøtekommer behovet. Nordland er en framoverlent industriregion med dyktige leverandør og lang erfaring fra maritime næringer, og derfor godt posisjonert for et nytt klima- og industrieventyr.

Industrien, næringslivet, kommuner og Nordland Fylkeskommune har ved flere anledninger bedt stortinget og regjeringen prioritere prosessen rundt åpning av områder for flytende havvind på Helgeland. Et område bør komme ut på høring så snart som mulig, og ved politisk behandling i denne og kommende saker om havvind bør en slik intensjon tydelig uttrykkes. Det tar mange år fra høring til en havvindpark står ferdig, og i Nordland ligger forholdene til rette for rask utvikling av denne industrien i Norge.

Områder for havvind på Helgeland

Norge skal bli verdensledende på havvind og regjeringen har åpnet to områder lengst sør-vest i Norge i første fase, mens Nord-Norge settes på vent inntil videre. Regjeringen skal gjøre en ny strategisk konsekvensutredning av egnede havområder som tar minst 2 år. Det mener vi er for sakte for en utålmodig norsk leverandørindustri. Vi trenger raskere tilgang på flere områder for å henge med utviklingen i resten av verden. Dette er spesielt uheldig for Nord-Norge, som har særdeles gode vindressurser, og alle forutsetningene for å bygge ut, produsere og videreforedle disse så snart de blir tilgjengeliggjort.

Av områder egnet for flytende havvind har Helgelandskysten klart færrest negative konsekvenser ifølge NVEs Strategiske konsekvensutredning (2012) ¹⁾. Det åpnete området «Utsira Nord» har til sammenlikning flest negative konsekvenser. NVEs «Vurdering av havvind utenfor Nordland» (2020) ²⁾ har ikke avdekket vesentlige endringer siden 2012:

«Vi ønsker i denne sammenheng å bemerke at det er kommet få innspill med opplysninger som tilsier at det har skjedd vesentlige endringer i kunnskapsgrunnlaget siden 2012»

- NVE, 2020

Regjeringen la nylig fram stortingsmeldingen "Energi til arbeid" om langsiktig verdiskaping fra norske energiressurser, Meld. St. 36 (2020-2021) ³⁾. Her står det:

1) https://publikasjoner.nve.no/rapport/2012/rapport2012_47.pdf

2) <https://www.nve.no/media/11229/svar-oedoppdrag-havvind-nordland-2020.pdf>

3) <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/regjeringen-legger-frem-stortingsmelding-om-verdiskaping-fra-norske-energiressurser/id2860271/>

«NVEs vurdering²⁾ er at det har skjedd vesentlige endringer i kunnskapsgrunnlaget og at det ikke bør gås videre med områdene»

- Meld. St. 36 (2020-2021)

Vi vil påpeke det vi oppfatter som dårlig samsvar mellom sistnevnte tolkning av NVEs notat²⁾ og det faktiske innholdet i notatet. Endringene NVE påpeker er ikke definert av NVE som "vesentlige", og de er i all hovedsak generiske endringer som gjelder hele landet, og ikke spesifikt Nordland.

Samme energimelding slår fast at hele landet skal tas i bruk til verdiskaping og arbeidsplasser fra norske energiressurser, og at «Norges fornybare energiressurser i størst mulig grad skal tas i bruk og foredles i Norge». Det er ikke usannsynlig at energien fra Utsira Nord og Sørlege Nordsjø II primært vil sendes til Europa uten å videreføres i Norge. En utbygging i Nord-Norge vil derimot garantert styrke og videreutvikle både eksisterende og nye kraftforedlende industrier i Norge gjennom økt tilgang på grønn energi. En utbygging på Helgeland kan bli startskuddet for en bredere utbygging av de svært gode havvind-ressursene i Nord-Norge.

Grønne verdikjeder

Etableringen av Freyr i Mo i Rana er et eksempel på hva tilgang på grønn energi betyr: 1 500 kompetansearbeidsplasser skal produsere verdens grønneste battericeller. Både Hydrogen Hub Mo ved Celsa og Statkraft, og Glomfjord Hydrogen, skal utvikle storskala produksjon av grønn hydrogen. Bergen Carbon Solutions skal etablere CO₂-fangst og foredling i Mosjøen. Den etablerte prosessindustrien i Mosjøen og Mo i Rana har samtidig planer om utvidelser som krever betydelig mer grønn energi. I Troms og Finnmark står elektrifisering av Melkøya for tur, et prosjekt som vil kreve 2.3 TWh. Troms og Finnmark har også en svært ambisiøs hydrogenstrategi som vil kreve betydelige kraftressurser. Dette er bare noen av de mange kraftkrevende industriprosjekter som er under utvikling i Nord-Norge. Både Statnett og regionale kraftselskap som Helgeland Kraft sin framskrivinger av kraftbalansen i regionen bekrefter behovet for mer grønn energi.

Den grønne elektriske verdikjeden rundt en havvindpark på Helgeland har svært stort potensiale. Dette er godt beskrevet i NHOs «Veikart for fremtidens næringsliv» og rapporten «Grønne elektriske verdikjeder»⁴⁾. Nord-Norge har allerede kommet langt i å utnytte potensialet, men mer grønn energi er avgjørende for videre utvikling. Det er en rekke synergier mellom flytende havvind og andre industrielle initiativ. Oppdrettsaktører satser på offshore havbruk og landbasert oppdrett og vil trenge store energimengder i havet og langs kysten. Viktig i så henseende er regjeringens nylig lanserte havbruksstrategi, hvor målet er en femdobling av produksjon av laks og ørret innen 2050.

Industrien i Nordland er ledende på produktivitet, sirkulærøkonomi og bærekraft. Verden etterspør mer klimavennlige produkter og tjenester, og Nord-Norge har forutsetninger for å lede an.

Områder egnet for flytende havvind utenfor Helgelandskysten må ut på høring så snart som mulig. Stortinget og Regjeringen bør prioritere dette arbeidet. Dette er forankret i industrien, hos alle kommuner på Helgeland, representert ved begge Helgelandsrådene, samt i uttalelse fra Fylkestinget i Nordland.⁵⁾

Mennesker, muligheter og norske interesser i nord

Da petroleumsnæringen flyttet nordover var den allerede godt etablert i andre deler av landet, og dette har åpenbart vært en viktig årsak til at ringvirkninger på land i Nord-Norge ikke har gjenspeilet verdiskapningen offshore. Alle næringer som høster av naturressursene må ha legitimitet, og det

4) <https://www.nho.no/tema/neste-trekk/bakgrunnsrapporter/>

5) <https://hel.no/uploads/9UcONkB8/Uttalelse-HavvindHelgeland.pdf>

oppnås gjennom arbeidsplasser og verdiskaping lokalt og regionalt. Leverandørindustrien i regionen kan bidra til å ta en aktiv rolle i forvaltningen av norske energiresurser, og de nord-norske vindressursene.

Når grunnlaget for utviklingen av en ny industri for Norge skal legges, må det gjøres etter en modell som gir muligheter for å skape verdier og arbeidsplasser i hele landet. Ved åpningen av Sørlege Nordsjø II og Utsira Sør har regionene i sør og vest kommet på banen, mens Nord-Norge står uten åpne områder. Dette påvirker konkurransekraft og får negative konsekvenser for utvikling av leverandørindustri, infrastruktur og kompetanse innenfor havvind og kraftintensive næringer i landsdelen.

Utvikling av infrastruktur i form av styrket kraftnett og hydrogeninfrastruktur er viktig for utvikling av eksisterende og nye kraftforedlende industrier, elektrifisering av maritime næringer, havbruk og transport. Omstillingsevnen til olje- og gasssektoren vil styrkes og kompetansen ivaretas i takt med utbyggingen av havvind og industrier som vil nyte godt av synergier med havvind.

Regjeringen har bestilt mer verdiskaping og flere arbeidsplasser i Nord-Norge, blant annet gjennom Energimeldingen, Nordområdemelding og Distriktsnærings-utvalget. Landsdelen og fylkene kan levere på bestillingen, men da må regjeringene legge forholdene til rette ved at også områder i nord åpnes. I Nordområdemeldingen 2020-2021 (Meld. St. 9, side 128, pkt. 3) ⁶⁾ skriver regjeringen følgende om flytende havvind på Helgeland: «Vurdere åpning av nye havområder for vindkraft utenfor Helgeland». Vi ber Regjeringen og Stortinget om å følge opp denne intensjonen med handling.

Vi trenger mer energi på Helgeland!

10 ÅR FREM I TID
KILDE: HELGELAND KRAFT/NVE

Nye forbrukere

Utvidelser eksisterende industri – besluttet	0,7 TWh
Grønt skifte (Havbruk, transport, mv)	2,5 TWh
Offshore elektrifisering	3,3 TWh
Ny industri (batteri, prosess, H2, metanol, data, mv.)	4 – 8 TWh
<u>Sum økt forbruk</u>	<u>9,5 – 13,5 TWh</u>

Nye produsenter

Landbasert vindpark Mosjøen – besluttet	1,5 TWh
Ytre Helgeland havvind	2 – 6 TWh
<u>Sum økt produksjon</u>	<u>3,5 – 7,5 TWh</u>

Estimert fremtidig kraftunderskudd på 5 TWh, MED Ytre Helgeland Havvind

DAGENS
OVERSKUDD
1 TWh

FRAMTIDIG
UNDERSKUDD
5 TWh

Innspill til Veileder for arealtildeling, konsesjonsprosess og søknader for vindkraft til havs

Ad 4. Dokumentasjon til prekvalifisering

- Relevant erfaring

prekvalifiseringen innhenter foretakets relevante erfaring innen aktuelle områder. Dog må ikke dette utelukke nyetablerte foretak eller samarbeidskonstellasjoner. Disse kan ha god og relevant kompetanse og erfaring gjennom den humankapitalen de besitter. Nye foretak kan eksempelvis være etablert gjennom «outsourcing» av forretningsområder i bestående foretak

6) <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-9-20202021/id2787429/>

- Egen organisasjon

Fysisk lokalisering av virksomhetens og driftsorganisasjonens hovedkontor bør inngå her. Erfaring fra bl.a. petroleumsindustrien viser hvor stor innvirkning dette kan ha på kontraktstrategi, tilhørighet, ringvirkninger, synergier og legitimitet.

Om søker har eller har planer om en form for (delvis) lokalt eierskap bør dette inngå i prekvalifisering. Det vil erfaringsmessig ha positiv effekt på ringvirkninger, men det er usikkert om det kan formuleres som et krav. Det bør uansett adresseres spesifikt i dette punktet.

- Foretakets kontraktstrategi

Foretakets kontraktstrategi er et viktig kriterium i en prekvalifiseringsfase, og det viktig å være tydelig på hva som etterspørres. Vi har erfaring på dette området innen tildelinger av områder for petroleumsvirksomhet. Flere operatørselskap har selv poengtert i sine søknadsprosesser at de vektlegger en desentralisert kontraktstrategi. Med dette menes at kontraktene deles opp på en slik måte at det muliggjør at regionalt næringsliv kan være med å konkurrere om oppdrag, helst direkteleveranser til utbygger og operatør. Dette er viktig hvis en ønsker å underbygge målsettingen om å ta hele landet i bruk, jfr. i den forbindelse AkerBP (tidl. BP) sin strategi ift. utbygging og drift av Skarvfeltet i Norskehavet. Desentralisert kontraktstrategi bidrar også til kortreiste tjenester, nærhet til driftsstøtte, og dermed også miljøperspektivet i form av reduserte utslipp fra transport.

- Opptrening av personales tekniske kompetanse

Dette er et viktig område som også åpner for samarbeid med lokale/regionale utdanningsinstitusjoner og foretak. En bør også ha fokus på varig kompetansebygging og utvikling i området som naturlig vil levere kortreiste varer og tjenester til feltet i hele levetiden.

- Innovasjon og forskning

På dette området er ikke bare historikken ift. innovasjon og forskning viktig, men foretakets policy innen området og hvordan en tenker fremover. Hvordan søker ser muligheter for samarbeid med lokalt og regionalt forskningsmiljø bør inngå.

Ad 5. Innhold i melding med forslag til prosjektspesifikt utredningsprogram

I avsnitt fire, øverst på side 9 spesifiseres «mulige virkninger for andre næringer». Det prosjektspesifikke utredningsprogrammet bør aktivt identifisere mulige positive virkninger og synergier med tilstøtende næringer og kommende aktivitet i samme havrommet. Dette vil være en framoverlent måte å tilnærme seg en utbygging som effektivt utnytter havrommet på en måte som er formålstjenlig for både næringsaktører og samfunnet, jfr. Havenergilovas hovedformål om positiv samfunnsnytte.

Ringvirkninger

Veilederen setter krav om beskrivelse av virkninger for samfunnet og næringsmessige forhold av valgt utbyggingsløsning. På side 10 og 11 er følgende poengtert;

“Det skal videre beskrives hvordan og i hvilken grad prosjektet vil gjøre bruk av lokalt og regionalt næringslivs kompetanse og kapasitet i i utbyggings- og driftsfasen, samt i hvilken grad det er aktuelt å ta i bruk eller utvikle kompetansen i lokalt og regionalt næringsliv gjennom for eksempel leverandørnettverk og informasjon om anbudsrutiner. Forventet sysselsetting lokalt, regionalt og nasjonalt skal beskrives. Det bør også gjøres en analyse og vurdering av selskapets behov for medvirkning fra offentlige myndigheter – lokalt, regionalt og nasjonalt – i forbindelse med utbyggingen.

Det er myndighetenes målsetting at utbygginger skal skape størst mulige verdier for samfunnet. Det er ønskelig at det ved planleggingen av en ny utbygging skal legges til rette for positive lokale og regionale ringvirkninger. Det må derfor i en tidlig fase av planleggingen etableres kontakt mellom rettighetshavere, lokalt næringsliv og relevante myndigheter. Det bør tidlig i planleggingen gjøres nødvendige analyser av blant annet lokal kompetanse, kapasitet, arbeidskraftbehov og kompetansehevede tiltak. Eiere av vindkraftanlegg til havs skal senest to år etter at anlegget er satt i drift gjennomføre en analyse av regionale og lokale ringvirkninger av utbyggingen. En sluttrapport utarbeides og gjøres tilgjengelig for offentligheten av eierne, samt sendes OED til orientering.”

Vi er glade for at veilederen vier lokale og regionale ringvirkninger stor oppmerksomhet. Dette er et område vi har erfaring med relatert til olje- og gassvirksomheten i nord. Nok en gang må vi poengtere viktigheten av at det også åpnes område for havvind i Nordland. Næringslivet i nord fikk utvilsomt en betydelig ulempe når olje- og gassvirksomheten startet flere tiår tidligere i sør, og konsekvensene av det ser vi fortsatt. Denne historien må vi ikke gjenta. Ringvirkninger står også sentralt ift. havvinds legitimitet.

Andre forhold

Vindkraft til havs er en næring for framtiden. Dog skjer utviklingen i raskt tempo og en forventer også at dette vil ha betydning ift. kostnadsnivået. Derfor er det viktig at Norge er en pådriver i utvikling av teknologi og kunnskap og at virkemiddelapparatet gjøres tjenlig for utvikling av denne næringen. Her må Enova få nødvendige ressurser og mandat som enkeltprosjekt kan søke på.

Videre finner vi det tjenlig at det legges til rette for bedre samhandling mellom myndigheter, forskning, næring og andre interesser. Forslaget om etablering av et samarbeidsforum for havvind støttes, forutsatt at regionale interesser blir en del av dette forumet.

Med vennlig hilsen

Thomas Borgen – Prosjektleder Olje- og Gassklynge Helgeland og prosjektleder Helgeland Havvind

Ellen Myrvold – Styreleder ACT Cluster

Arve Ulriksen – Adm. Dir. Mo Industripark

Kjell Giæver – Styreleder Energi i Nord

Daniel Bjarmann Simonsen – Regiondirektør NHO Nordland

Rita Lekang – Regiondirektør LO Nordland

Stig Sørre – Sekretariatsleder Helgeland Regionråd

Helgelandsrådet

Medlemmer Olje- og Gassklynge Helgeland

Medlemmer ACT Cluster

Medlemmer Energi i Nord

Medlemmer Helgelandsrådet

	ALSTHAUG		DØNNA
	BINDAL		GRANE
	BRØNNØY		HERØY
	LEIRFJORD		VEFSN
	SØMNA		VEGA
	TRÆNA		VEVELSTAD